

II KOMUNIKAT KONFERENCYJNY

OCHRONA DÓBR KULTURY W SYTUACJACH KRYZYSOWYCH I KONFLIKTACH ZBROJNYCH

Gdynia, 10 czerwca 2022 rok

ORGANIZATORZY:

Wydział Dowodzenia i Operacji Morskich
Akademia Marynarki Wojennej w Gdyni

Międzynarodowy Ośrodek Szkolenia i Badań
nad Dziedzictwem Kultury w Zagrożeniu

MIEJSCE I CZAS

Akademia Marynarki Wojennej w Gdyni i Międzynarodowy Ośrodek Szkolenia i Badań nad Dziedzictwem Kultury w Zagrożeniu we Wrocławiu organizują Konferencję naukową pt. OCHRONA DÓBR KULTURY W SYTUACJACH KRYZYSOWYCH I KONFLIKTACH ZBROJNYCH, która odbędzie się w **Muzeum Marynarki Wojennej w Gdyni 10 czerwca 2022 r.**

CEL PRZEDSIĘWZIĘCIA

Świadomość potrzeby ochrony ruchomych i nieruchomych dóbr kultury nieustannie wzrasta. Bez wątpienia wpływ na to miały ostatnie konflikty zbrojne na terenie Bliskiego Wschodu i Afryki Północnej, działania ugrupowań terrorystycznych, jak również szereg katastrof naturalnych wynikających ze zmian klimatycznych oraz zdarzeń losowych, na skutek których zniszczone lub uszkodzone zostały unikatowe elementy światowego dziedzictwa kulturowego. Wszystkie te wydarzenia, począwszy od wysadzenia pomników Buddy w Afganistanie, poprzez grabież i zniszczenie zabytków Syrii i Iraku oraz związany z tym przemyt artefaktów, po pożar katedry Notre Dame w Paryżu skupiły uwagę społeczności międzynarodowej na zagadnieniach związanych z ochroną i bezpieczeństwem dóbr kultury. Wydarzenia, które rozgrywają się obecnie za naszą wschodnią granicą, czynią ten problem wręcz palącym.

Ochrona dóbr kultury w sytuacjach kryzysowych i konfliktach zbrojnych jest ważna zarówno dla środowisk cywilnych, jak i mundurowych. Dla zapewnienia bezpieczeństwa dobrom kultury kluczowe jest przygotowanie samych obiektów oraz zbiorów, jak i zajmującego się nimi personelu do sprostania zagrożeniom i wyzwaniom, jakie stawiają różnorodne w swym charakterze i trudne do przewidzenia sytuacje kryzysowe bądź konflikty zbrojne. Znaczny ciężar przedmiotowej odpowiedzialności spoczywa na właścicielach, zarządcach i użytkownikach obiektów zabytkowych, którym nierzadko brakuje wiedzy, umiejętności, środków czy wręcz dobrej woli w zakresie wypełniania przypisanych im zadań ustawowych. W ostatnich latach ochrona dóbr kultury zajęła również ważne miejsce w procesie kształcenia, szkolenia i przygotowania operacyjnego polskich żołnierzy, co znalazło odzwierciedlenie w doktrynie Sojuszu Północnoatlantyckiego, jak i krajowych aktach prawa resortowego oraz rozkazach i wytycznych Dowódcy Generalnego Rodzajów Sił Zbrojnych i Dowódcy Operacyjnego Rodzajów Sił Zbrojnych.

Akademia Marynarki Wojennej w Gdyni i Międzynarodowy Ośrodek Szkolenia i Badań nad Dziedzictwem Kultury w Zagrożeniu we Wrocławiu – jako podmioty, które od niedawna podejmują działania naukowo-badawcze i dydaktyczne w obszarze ochrony dóbr kultury w sytuacjach kryzysowych i konfliktach zbrojnych – pragną stworzyć platformę wymiany doświadczeń różnych środowisk działających na rzecz ochrony dziedzictwa kultury, które w przyszłości mogłaby posłużyć szerokiemu partnerstwu merytoryczno-instytucjonalnemu w działaniach mających na celu doskonalenie krajowego systemu ochrony dóbr kultury na wypadek zaistnienia szczególnych zagrożeń. **Wobec bieżących wydarzeń w Ukrainie nastąpiła w środowiskach cywilnych i wojskowych intensyfikacja działań na rzecz ochrony dóbr kultury na wypadek wojny i sytuacji kryzysowej, zwłaszcza podjęcia odpowiednich zabezpieczeń i należytego opracowania planów ochrony z procedurami postępowania na wypadek zaistnienia zagrożenia.**

W latach 2020-2022 Akademia Marynarki Wojennej była Partnerem w międzynarodowym projekcie finansowanym ze środków EOG, którego celem było powołanie interdyscyplinarnego zespołu eksperckiego. W ramach realizacji projektu opracowano program studiów podyplomowych na kierunku Ochrona dóbr kultury w sytuacjach kryzysowych i konfliktach zbrojnych, które zostaną uruchomione na Akademii oraz zestaw 4 publikacji pod zbiorczym tytułem „Ochrona dóbr kultury w sytuacjach kryzysowych i konfliktach zbrojnych” (2-tomowa monografia, Kazusy i instrukcje, wybór źródeł krajowych i wybór źródeł międzynarodowych), które ukażą się nakładem Wydawnictwa Akademickiego AMW w drugim kwartale br. i będą dostępne nieodpłatnie w wersji e-booków na stronach internetowych Partnerów Projektu. Uczelnia szuka szerokiego partnerstwa merytorycznego i instytucjonalnego dla dalszych działań w obszarze ochrony obiektów dziedzictwa kultury w sytuacji szczególnych zagrożeń.

Międzynarodowy Ośrodek Szkolenia i Badań nad Dziedzictwem Kultury w Zagrożeniu we Wrocławiu rozpoczął funkcjonowanie 1.05.2020 r. zgodnie z decyzją Nr 166/MON. Idea utworzenia międzynarodowego, specjalistycznego, wojskowego ośrodka wpisuje się w realizację szeregu umów

międzynarodowych dotyczących ochrony dziedzictwa kulturowego, zwłaszcza Drugiego Protokołu do Konwencji haskiej z 14 maja 1954 r. o ochronie dóbr kulturalnych w razie konfliktu zbrojnego. Powstanie Międzynarodowego Ośrodka Szkolenia i Badań nad Dziedzictwem Kultury w Zagrożeniu ma na celu upowszechnianie dobrych praktyk w obszarze ochrony dóbr kultury, w tym implementowanie prawa międzynarodowego i krajowego oraz realizowanie procesu przygotowania specjalistów w zakresie ochrony dóbr kultury w sytuacjach kryzysowych, konfliktach zbrojnych i w czasie wojny. Celem strategicznym Międzynarodowego Ośrodka Szkolenia i Badań nad Dziedzictwem Kultury w Zagrożeniu jest bezpieczne i zachowane dziedzictwo kulturowe. W bliższej perspektywie Ośrodek wypracuje rozwiązania systemowe umożliwiające stworzenie jednolitego, spójnego systemu ochrony dóbr kultury. Działalność Ośrodka zapewnia skuteczniejsze wypełnienie zobowiązań Sił Zbrojnych RP dotyczących ochrony dziedzictwa kulturowego w razie konfliktów zbrojnych. Ponadto zdobyte przez Polskę doświadczenia stanowią podstawę do dzielenia się wiedzą specjalistyczną ze społecznością międzynarodową. Ośrodek dąży do uzyskania patronatu UNESCO oraz certyfikacji NATO dla poszczególnych kursów i szkoleń.

KOMITET NAUKOWY KONFERENCJI:

Do Komitetu Naukowego Konferencji zaproszenia przyjęli:

konradm. prof. dr hab. Tomasz SZUBRYCHT kmdr dr hab. Bartłomiej PĄCZEK dr hab. Paweł HUT	JM Komendant-Rektor Akademii Marynarki Wojennej Dziekan WDiOM AMW Dyrektor Departamentu Edukacji, Kultury i Dziedzictwa MON, Wydział Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych Uniwersytetu Warszawskiego
dr hab. Katarzyna ZALASIŃSKA dr Katarzyna PAŁUBSKA	Dyrektor Narodowego Instytutu Dziedzictwa Dyrektor Departamentu Ochrony Zabytków MKiDN i wiceprzewodnicząca PKN ICOMOS
prof. dr hab. inż. Michał KLEIBER dr hab. Piotr MAJEWSKI	Przewodniczący Polskiego Komitetu ds. UNESCO Dyrektor Narodowego Instytutu Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów
dr Piotr RYPSON dr hab. Janusz TRUPINDA prof. dr hab. Andrzej KOSS	Przewodniczący ICOM POLSKA Dyrektor Muzeum Zamkowego w Malborku Dyrektor Międzyuczelnianego Instytutu Konserwacji i Restauracji Dzieł Sztuki przy ASP w Warszawie
prof. dr hab. Bogumiła J. ROUBA	Zakład Konserwacji Malarstwa i Rzeźby Polichromo- wanej Wydziału Sztuk Pięknych UMK w Toruniu
prof. dr hab. Marek WRÓBLEWSKI prof. dr hab. Andrzej CIUPIŃSKI	Komenda Główna Straży Pożarnej Wydział Nauk Społecznych Uniwersytetu Humanisty- czno-Przyrodniczego im. Jana Długosza w Częstochowie
prof. dr hab. Piotr DOBOSZ prof. dr hab. Kazimierz LANKOSZ prof. dr hab. Jerzy MENKES prof. dr hab. Jacek SOBCZAK	Wydział Prawa i Administracji Uniwersytet Jagielloński
prof. dr hab. Kamil ZEIDLER dr hab. Hanna SCHREIBER	Główna Szkoła Handlowa w Warszawie Instytut Nauk Prawnych Akademii Ekonomiczno- Humanistycznej w Warszawie
prof. dr hab. Dariusz R. BUGAJSKI, prof. AMW dr hab. Marcin MARCINKO dr Zbigniew ZIELONKA	Wydział Prawa i Administracji Uniwersytet Gdański Wydział Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodo- wych Uniwersytetu Warszawskiego Wydział Dowodzenia i Operacji Morskich AMW Wydział Prawa i Administracji Uniwersytet Jagielloński Międzynarodowy Ośrodek Szkolenia i Badań nad Dziedzictwem Kultury w Zagrożeniu we Wrocławiu

PATRONATY HONOROWE

Konferencja została objęta patronatem honorowym **Narodowego Instytutu Dziedzictwa, Polskiego Komitetu Narodowego Międzynarodowej Rady Muzeów (ICOM POLSKA), Polskiego Komitetu Błękitnej Tarczy, Prezydenta Miasta Gdynia** oraz **SSAB Stowarzyszenia Studiów i Analiz Bezpieczeństwa**. Konferencja uzyskała **wsparcie finansowe w Urzędzie Miasta Gdynia**.

PROGRAM KONFERENCJI

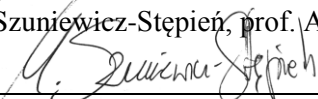
W zamyśle Organizatorów przygotowywane przedsięwzięcie nie będzie jedynie klasyczną konferencją naukową, lecz w dużym stopniu ukierunkowanym spotkaniem eksperckim, umożliwiającym nie tylko prezentację wybranych zagadnień, ale zwłaszcza stworzenie szerokiej platformy dialogu i wymiany doświadczeń. Przyjęta formuła zakłada 3-częściowy scenariusz [*wstępny PROGRAM w załączniku*].

- I. **Wystąpienia gości zaproszonych przez Organizatorów na wcześniej uzgodniony temat**, przedstawiające bieżące zagrożenia i wyzwania w zakresie ochrony dziedzictwa kultury w sytuacjach kryzysowych i konfliktach zbrojnych. W tej części głos zabiorą m.in. Dyrektor Departamentu Ochrony Zabytków MKiDN dr Katarzyna Pałubska, Dyrektor Departamentu Edukacji, Kultury i Dziedzictwa MON dr hab. Paweł Hut, Prezes Polskiego Komitetu Błękitnej Tarczy Krzysztof Sałaciński, Dyrektor Biblioteki Narodowej w Warszawie dr Tomasz Makowski, Komendant Szkoły Aspirantów PSP w Krakowie bryg. mgr inż. Marek Chwał, Kierownik Centralnego Laboratorium Konserwacji Archiwaliów Archiwum Główne Akt Dawnych mgr Anna Czajka, Dyrektor Muzeum Papiernictwa w Dusznikach-Zdroju, Przedstawiciel Międzynarodowego Ośrodka Szkolenia i Badań nad Dziedzictwem Kultury w Zagrożeniu dr Zbigniew Zielonka.
- II. **Wystąpienia z referatami konferencyjnymi** zgłoszonymi przez przedstawicieli środowiska naukowego. W tej części specjalny panel zostanie poświęcony zagadnieniom związanym z ochroną dóbr kultury w związku z konfliktem zbrojnym toczącym się na terytorium Ukrainy.
- III. **Moderowana dyskusja panelowa poświęcona polskiej liście dóbr kultury uznanych za obiekty wyłączone z możliwości ataku (tzw. *no-strike list*)**. Międzynarodowy Ośrodek Szkolenia i Badań nad Dziedzictwem Kultury w Zagrożeniu, we współpracy z innymi podmiotami, prowadzi działania mające na celu stworzenie listy tzw. obiektów zakazanych, wobec których wyłączona miałaby być możliwość podejmowania działań zbrojnych w razie zaistnienia konfliktu zbrojnego. Robocza baza z katalogiem i opisem dóbr kultury zaliczonych do tej kategorii znajduje się obecnie na etapie konsultacji ze środowiskiem akademickim i instytucjami kultury. **Celem tej części spotkania jest zebranie opinii i sugestii odnośnie do obiektów dziedzictwa kultury umieszczonych na liście oraz zawartości i funkcjonalności samej bazy. Opracowanie takich list wraz z dokładnym opisem obiektów jest nieodzownym elementem procedury targetingu**, umożliwiając właściwą identyfikację obiektu i jego bezpośredniego sąsiedztwa celem sprostania wymogom zasady rozróżniania i proporcjonalności wynikającym z norm międzynarodowego prawa humanitarnego konfliktów zbrojnych i w konsekwencji podjęcia decyzji co do możliwości prowadzenia działań zbrojnych w danym rejonie. Identyfikacja obiektów zabytkowych i ich umieszczenie na listach obiektów wyłączonych z możliwości ataku od czasu doświadczeń z ostatnich operacji wojskowych stało się jednym z priorytetów działania NATO, zwłaszcza wobec zmiany paradygmatu CPP w doktrynie Sojuszu. Ta część konferencji umożliwi szeroką dyskusję na temat obiektów umieszczonych na polskiej liście, zasadności poszerzenia jej o wskazane elementy dziedzictwa kultury oraz uświadomienia środowisku akademickiemu i przedstawicielom instytucjom kultury uwarunkowań działania przez członków sił zbrojnych w obliczu konfliktu zbrojnego.

UDZIAŁ W KONFERENCJI

Udział w konferencji jest bezpłatny. Na zgłoszenia biernego udziału i/lub chęci udziału w publikacji pokonferencyjnej Organizatorzy czekają **do 15 maja br.** za pośrednictwem formularza zgłoszeniowego: https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSd6i9pHGU9TEGJNoRDPF48qbWM8bIebQ2_1k7re8iIYUTRneQ/viewform?usp=sf_link

W imieniu Organizatorów
dr hab. Marta Szuniewicz-Stępień, prof. AMW

Wszelkie pytania proszę kierować do dr hab. Marty Szuniewicz-Stępień, prof. AMW
e-mail: m.szuniewicz@amw.gdynia.pl lub martaszuniewicz@wp.pl tel. kom. 694 800 849